

Цуна Василь Васильович
*студент 2 курсу магістратури , педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Сойко Інна Миколаївна,
*к. пед. наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

УПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Інформатизація освітнього процесу є одним із важливих шляхів пізнання світу та науки і посідає провідне місце в реформі освіти України. Усі педагогічні технології належать до інформаційних, бо будь-який освітній процес – це передача інформації стосовно певної предметної галузі знань. На даному етапі розвитку суспільства в поняття «інформаційні навчальні технології» вкладається новий зміст, який принесло використання технічних засобів інформатизації освітнього процесу (комп'ютерів, комп'ютерних комунікацій, різноманітних електронних пристроїв тощо).

У Законі України «Про освіту» [2], Концепції «Нова українська школа» [3], Державному стандарті початкової освіти [1] підкреслюється, що одним із ефективних засобів розвитку, виховання і навчання особистості дитини є використання комп'ютерних технологій.

Визначальною особливістю змін, які відбуваються в освіті України, є перехід до навчання, спрямованого на формування у суб'єктів навчання здатності творчо діяти, застосовувати знання і досвід на практиці. Зміна цілей навчання визначає необхідність коригування змісту і методик навчання, спрямованого на забезпечення формування світогляду, ціннісних орієнтацій, уміння самостійно вчитися, критично мислити, користуватись сучасними засобами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема персональним комп'ютером (ПК); здатності до самопізнання і самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності.

Використання ІКТ у початковій школі є актуальною й складною проблемою, що вимагає детального психолого-педагогічного обґрунтування та наукового вивчення. Особливості впровадження ІКТ в освітній процес початкової школи вивчали В. Барановська, Т. Близнюк, І. Галаган, С. Колесніков, М. Левшин, Г. Ломаковська, О. Миронова, О. Мороз, Н. Олефиренко, І. Онищенко, Л. Петухова, Г. Проценко, А. Семенов, О. Співаковський, В. Шевченко та ін.

Метою дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічні умови упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в освітньому процесі початкової школи.

Інформатизація – сукупність взаємопов’язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що мають на меті створити умови для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства завдяки розробці, розвитку й використанню інформаційних систем, мереж, ресурсів та технологій, які базуються на застосуванні обчислювальної та комунікаційної техніки.

Основні напрями інформатизації освіти:

1) зміна бази освіти на основі інформаційних технологій (матеріальної, навчально-методичної, інформаційної) і створення сервісних центрів її обслуговування;

2) зміна цілей і змісту освіти, викликана становленням фундаментального загальноосвітнього курсу інформатики на всіх щаблях освіти, необхідністю формування інформаційної культури студентів в умовах інформаційного суспільства;

3) підвищення ефективності, доступності та якості освіти – досягнення якісно нового рівня освіти за рахунок інтеграції інформаційних технологій у навчання, розвиток і виховання;

4) підготовка і перепідготовка педагогічних і управлінських кадрів освіти до здійснення інформаційно-педагогічної діяльності на інформаційній основі;

5) інтенсифікація науково-дослідної і науково-методичної діяльності в освітніх установах;

6) використання інформаційних технологій в управлінні освітніми установами на різних рівнях, аж до всієї системи освіти загалом;

7) створення єдиного загальноосвітнього простору України та інтеграція національної системи освіти в інформаційну освітню інфраструктуру світової та євроспільноти;

8) вдосконалення нормативно-правової бази науково-освітньої і навчальної діяльності на основі інформаційних технологій;

9) уточнення змісту освітніх програм, моделей і методик;

10) розвиток індустрії освітніх послуг;

11) забезпечення контролю якості інформаційно-освітніх технологій;

12) забезпечення інформаційної безпеки єдиного освітнього інформаційного середовища.

Нова українська школа передбачає формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодших школярів у процесі вивчення інформативної освітньої галузі, а також використання ІТ-технологій під час викладання усіх навчальних предметів. Так, у Державному стандарті початкової освіти вказано, що метою інформативної освітньої галузі є формування у школярів «здатності до розв’язання проблем з використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві» [1]. Не тільки на уроках інформації учні набувають цих знань, вмінь і навичок. Адже й при вивченні інших предметів здобувачі освіти знаходять, подають, перетворюють, аналізують, осмислюють, узагальнюють

та систематизують інформацію, використовуючи її у своїх життєвих потребах та ситуаціях, тобто практично. І на уроках мовно-літературного циклу учні створюють інформаційні продукти, демонструючи вміння працювати з ІТ-технологіями і використовувати їх для представлення літературного і мовного матеріалу, вираження творчих ідей та задумів на основі прочитаного. При цьому усі користувачі Інтернет-ресурсів відповідально ставляться до використання джерел інформації, дотримуються власної безпеки та академічної доброчесності, розуміють наслідки використання ІТ-технологій для себе, суспільства, навколишнього світу й враховують етичні, міжкультурні та правові норми інформаційної взаємодії. Також цифрові інструменти активно використовуються для комунікації між вчителем і учнями.

Основним видом використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є їх органічна інтеграція в певні уроки. У цікавій, динамічній, ігровій формі учні молодших класів опановують комп'ютерні засоби, набувають первинних навичок користування пристроями введення-виведення, початковими вміннями й навичками управління комп'ютером та одночасно удосконалюють свої знання з певних навчальних предметів, розвивають пам'ять, просторову уяву, логічне мислення, творчі здібності.

Таким чином, з точки зору дидактики ІКТ дозволяють:

- забезпечити зворотній зв'язок в процесі навчання;
- зробити навчання більш інтенсивним, головне, ефективним за рахунок реалізації можливостей мультимедіа навчальних систем до дієвого і наочного подання навчального матеріалу;
- підвищити унаочненість навчального процесу;
- забезпечити пошук інформації із різноманітних джерел;
- індивідуалізувати навчання для максимальної кількості дітей з різними стилями навчання і різними можливостями сприйняття;
- моделювати досліджувані процеси або явища;
- організувати колективну й групову роботи;
- здійснювати контроль навчальних досягнень;
- створювати сприятливу атмосферу для спілкування.

Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Як показує практика, застосування комп'ютера на уроках у початковій школі має декілька режимів:

- демонстраційний (демонстрація певної навчальної інформації);
- індивідуальний (організація індивідуальної роботи учнів);
- комбінований (застосування на одному уроці і демонстрації, і індивідуальної роботи).

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів.

Як показує практика, якість знань учнів підвищувалася, коли вони самостійно засвоювали навчальний матеріал, використовуючи ПК, а вчитель при цьому виконував роль організатора і координатора навчального процесу.

У початковій школі ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання.

Особливістю освітнього процесу із застосуванням інформаційних технологій є те, що центром діяльності стає учень, який виходячи зі своїх індивідуальних здібностей та інтересів, вибудовує процес пізнання. Учитель часто виступає в ролі помічника, консультанта, що заохочує оригінальні знахідки, стимулює активність, ініціативу, самостійність.

Використання ІКТ дозволяє розширити рамки підручника.

Таким чином, праця, витрачена на управління пізнавальною діяльністю за допомогою засобів ІКТ виправдовує себе у всіх відносинах:

- підвищує якість знань;
- просуває дитини в загальному розвитку;
- допомагає подолати труднощі;
- вносить радість у життя дитини;
- дозволяє вести навчання в зоні найближчого розвитку;
- створює сприятливі умови для кращого взаєморозуміння вчителя і учнів та їх співпраці в навчальному процесі.

Однією з ключових проблем Нової української школи є інтеграція інформаційно-комп'ютерних технологій у освітній процес початкової школи. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій у традиційному освітньому середовищі початкової школи сприяє врахуванню індивідуальних особливостей учнів у навчальному процесі, створює умови для творчої діяльності вчителів і школярів, розширює можливості представлення та засвоєння навчального матеріалу, а також забезпечує більш гнучке управління освітнім процесом.

У своїй роботі вчителі використовують комп'ютер на різних типах уроків: засвоєння нових знань, узагальнення і систематизація знань, комбіновані уроки.

Застосування комп'ютерної техніки робить привабливими і посправжньому сучасними уроки читання. Завдяки ІКТ відбувається індивідуалізація навчання, контроль і підведення підсумків проходять об'єктивно й вчасно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartuhttps://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osvitipochatkovoyi-osviti> (дата звернення: 01.10.2024) .

2. Закон України «Про освіту» URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu> (дата звернення: 01.10.2024).

3. Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity%20education%20%20zagalnaserednya/uasch2016/koncze-pcziya> (дата звернення: 01.10.2024).